

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda br.III-Sl-384/74-2
od 24.IV 1974.

Vijeće: Ivo Bešker, Gavro Badovinac, prof.dr Branko Jakaša

Pomorsko osiguranje - Osiguranje broda u tegljenju - Osigurani mora dokazati da je brod koji se tegli nakon pretrpljene avarije imao svjedodžbu o sposobnosti za tegljenje - Za brodove ovu svjedodžbu izdaje Jugoslavenski registar brodova, a za čamce Lučka kapetanija - Dozvola Lučke kapetanije za vadjenje potonulog broda nije dozvola za tegljenje - Ukoliko brod ne posjeduje navedenu svjedodžbu, osiguratelj nije dužan nadoknaditi štetu nastalu potonućem broda za vrijeme tegljenja - Okolnost da osiguratelj prilikom zaključenja ugovora nije zatražio dokaz da brod posjeduje navedenu svjedodžbu, ne utječe na osiguraničkovu obavezu da tu svjedodžbu za brod pribavi

Tužitelj je osiguranik, a tuženi je osiguratelj. Tužitelj navodi da je s tuženim zaključio ugovor o osiguranju svoga broda u tegljenju koji je prije toga bio oštećen u avariji. Brod je za vrijeme tegljenja potonuo. Osiguratelj odbija platiti osigurninu, pa tužitelj traži da ga sud u tom smislu obaveže.

Prvostepeni sud je udovoljio tužbenom zahtjevu u cijelosti jer je nakon provedene rasprave i izvedenih dokaza našao da tuženi nije dokazao da je osiguranje broda "Sokot" zaključeno pod uvjetom da tužitelj kao osiguranik posjeduje certifikat o sposobnosti broda za tegljenje; da takva obaveza ne proizlazi iz police osiguranja od 27.IX 1972. g. niti iz uvjeta za osiguranje brodova. Tužitelj je imao dozvolu Lučke kapetanije Zadar za tegljenje broda "Sokot", a što tuženi nije osporio. Sud smatra da tvrdnja tuženog da Lučka kapetanija nije nadležna za izdavanje ovakove dozvole nije osnovana, jer da je Lučka kapetanija nadležna za izdavanje dozvole za vadjenje i tegljenje izvadjenog broda u smislu odredaba Zakona o vadjenju potonulih stvari. Osigurani rizik potonuća tegljenog broda da je nastupio u toku trajanja osiguranja i to u kratkom roku pa da se ne može zaključiti da je tužitelj pogoršao stanje broda. Tuženi prije sklapanja ugovora ili prilikom sklapanja ugovora o osiguranju nije pregledao predmet osiguranja, niti je zatražio potrebne podatke o stanju i sposobnosti broda za plovidbu, pa se ne može tužitelju prigovoriti da nije postupao pažnjom urednog broдача. Tuži-

telj da je osigurao brod od prodora vode tako da ga je obložio najlonskim platnom s jedne strane, a polivinilskim platnom s druge strane i u tegljeni brod postavio pumpu za crpljenje vode koja bi eventualno prodrila u brod prilikom tegljenja. Da je ovakovo osiguranje broda bilo dovoljno, upućuje činjenica da je brod prije potonuća tegljen po lošem vremenu čak 36 milja. Kao razlog potonuća tužitelj navodi oštećenje najlonskog platna od plutajućeg predmeta, koju mogućnost i tuženi ne isključuje, pa ako je iz ovog razloga došlo do potonuća, to se može pripisati grešci u upravljanju plovidbom zapovjednika broda, jer plutajući predmet nije pravovremeno uočio i izbjegao. Šteta koja je nastala kao posljedica greške u upravljanju plovidbom od strane zapovjednika broda ili kormilara pokrivena je osiguranjem u smislu uvjeta.

Presudu žalbom pobija tuženi zbog sva tri razloga iz čl. 342. Zakona o parničnom postupku i predlaže da se pobijana presuda preinači i tužitelj odbije sa zahtjevom, odnosno da se presuda ukine i stvar vrati prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje i sudjenje.

Želbene razloge tuženi vidi u tome što smatra da prvostepeni sud nije vodio računa niti utvrdio sve okolnosti odlučne za pravilno rješenje spora, jer nije proveo dokaze o tome, da li je tuženi prilikom zaključenja ugovora o osiguranju broda posjedovao certifikat o sposobnosti broda za tegljenje ili ne. Iz tarife za osiguranje bročova i čamaca, a koja je sastavni dio ugovora, očito slijedi da je za sklapanje osiguranja tegljenog broda potrebno da osiguranik prilikom sklapanja ugovora pruži dokaz o sposobnosti broda za tegljenje. Ovakav certifikat izdaje Jugoregistar. Tužitelj je prilikom sklapanja ugovora o osiguranju tvrdio da ovakav certifikat posjeduje, pa na tu okolnost nisu saslušani svjedoci koje je tuženi u toku spora za tu okolnost ponudio.

Ističe nadalje da u polici osiguranja ne moraju biti navedeni uvjeti osiguranja, jer je polica samo dokaz o postojanju ugovora o osiguranju, a tarifa i uvjeti su sastavni dio ugovora. Ističe nadalje da tužitelj nije imao dozvole odnosno uvjerenje o sposobnosti broda za tegljenje Lučke kapetanije u Zadru, a dozvola Lučke kapetanije u Zadru je kasnije rješnjem poništena. Stajalište pobijane presude da je tužitelj izdržao sa uređenim brodom za tegljenje na moru 36 milja po lošem vremenu proizvoljno je, jer je to samo tvrdnja tužiteljeva, a

ta tvrdnja ne odgovara istini niti je proveden o tome dokaz. Plovidba je bila vršena po bonaci - mirnom moru - a duljina koju je prevalio brod tužiteljev u teglju bila je daleko ispod 36 milja. U pogledu tih činjenica nije proveden nikakav dokaz.

Ističe nadalje da o nastanku pomorske nezgode u kojoj je s brodom sudjelovao tužitelj, nije proveden nikakav dokaz niti su saslušani svjedoci koji su u toku spora predloženi, a niti je proveden dokaz o činjenici da li je, ili nije tužitelj imao dozvolu za tegljenje. Obzirom na izloženo činjenično stanje ostalo je nedovoljno utvrđeno što vrijedi i u pogledu visine tužbenog zahtjeva.

Drugostepeni sud je žalbu uvažio, ukinuo prvostepenu i stvar vratio na ponovno raspravljanje, iz ovih razloga:

Rješavajući spor prvostepeni sud je obzirom na sporno pitanje propustio utvrditi sve činjenice odlučne za pravilno rješenje spora.

Iz načela osiguranja slijedi da je osiguranik prilikom sklapanja ugovora o osiguranju, dužan da osiguratelju podnese sve potrebne dokaze odlučne za ocjenu rizika. Obzirom na to da se u predmetnom slučaju radi o osiguranju tegljenja broda koji je prije bio nasukan, očito je da je tužitelj kao uzimalac osiguranja i osiguranik prije sklapanja ugovora o osiguranju tegljenja broda bio dužan tuženome - osiguratelju - dati potrebne podatke nužne za ocjenu rizika. Kako se radilo o tegljenju ranije nasukanog broda radi dovodjenja u brodogradilište radi popravka, tužitelj je bio dužan da pruži dokaze da je prije sklapanja ugovora o osiguranju doista odnosni brod doveo u takvo stanje da je bio sposoban za tegljenje na osiguranoj relaciji, tj. od luke Šimuni do Splita. Nije dovoljno samo da prilikom sklapanja ugovora uzimalac osiguranja potvrdi da je odnosni brod sposoban za plovidbu i tegljenje, nego je potrebno da tu činjenicu u slučaju spora i dokaže. Istina je da je radnik osigurateljev dužan u času sklapanja ugovora tražiti određene podatke pa eventualno i dokaze o činjenicama odlučnim za ocjenu rizika. Međutim, ako osiguranik ne pruži ovakove dokaze prilikom sklapanja ugovora nego tvrdi da ih ima, tada će u slučaju nastupa rizika, a prilikom likvidacije štete osiguratelj moći tražiti da mu osiguranik podnese odnosne isprave o sposobnosti broda za tegljenje, a za koje je osiguranik u času sklapanja ugovora tvrdio da ih posjeduje.

Obzirom na izloženo i na istaknute prigovore tuženog osiguratelja prvostepeni sud morao je provesti dokaz o tome, da li je tužitelj imao potrebne isprave, kojima se utvrđuje sposobnost osiguranog broda za tegljenje. Naime, u smislu odredaba Zakona o utvrđivanju sposobnosti za plovidbu pomorskih brodova i plovila unutrašnje plovidbe (Sl. list SFRJ br. 18/64), ako je brod pretrpio avariju, koja bitno utječe na sposobnost broda za plovidbu, potrebno je da se nakon pretrpljene avarije izvrši izvanredni pregled broda. Ovakav pregled vrše nadležni organi za pregled brodova, a to su: Jugoslavenski registar brodova za pomorske brodove sa više od 10 tona deplasmana čije pogonsko postrojenje ima više od 10 KS; a lučke kapetanije za brodove do 10 tona čije pogonsko postrojenje ima do 10 KS. Nakon što je tuženi utvrdio da tužitelj nije imao svjedodžbu o sposobnosti broda prilikom sklapanja ugovora i da utvrđivanje nije bilo izvršeno na propisan način, prvostepeni sud je bio dužan da prvenstveno utvrdi da li je doista tužitelj imao odgovarajuću svjedodžbu sposobnosti broda za tegljenje.

Iz police osiguranja O3033 od 27.IX 1972.g. ne može se razabrati koji je kapacitet spornog broda "Sokot", tj. da li je za izdavanje svjedodžbe nakon pregleda nadležan Jugoregistar ili Lučka kapetanija. Obzirom na to prvostepeni sud je trebao najprije utvrditi koji je organ bio nadležan za izdavanje odnosno svjedodžbe obzirom na kapacitet osiguranog broda, pa nakon toga utvrditi da li je nadležni organ, tj. Jugoregistar ili Lučka kapetanija nakon izvršenog izvanrednog pregleda u smislu odredaba čl. 13. Zakona o utvrđivanju sposobnosti za plovidbu pomorskih brodova i plovila unutrašnje plovidbe, doista izdao odnosno uvjerenje o sposobnosti ili ne. Naime, posjedovanje i postojanje ovakovog uvjerenja za obaveze iz ugovora o osiguranju je bitni element ugovora.

Sama tvrdnja tužiteljeva da je imao dozvolu Lučke kapetanije za tegljenje odnosno broda nije nikakav dokaz o sposobnosti broda. Istina, moguće je da Lučka kapetanija, ukoliko se radi o brodu za čije je utvrđivanje sposobnosti ona nadležna, izda uvjerenje zajedno s dozvolom o tegljenju u smislu odredaba Zakona o vadjenju objekata potonulih u moru. Međutim davanje dozvole za vadjenje u smislu odredaba Zakona o vadjenju potonulih stvari u moru ne može se izjednačiti s odredbama o tegljenju izvadjenih brodova i njihovoj sposobnosti za tegljenje, pa pozivanje tužiteljevo na odredbe odnosno zakona i na

dozvolu Lučke kapetanije za vadjenje odnosnog broda ne može se uzeti kao dokaz o sposobnosti za tegljenje nasuknog broda.

G.B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda br.III-S1-1362/74-2
od 29.I 1975.

Vijeće: Ivo Bešker, Gavro Badovinac, prof.dr Vladislav Brajković

Pomorsko osiguranje tereta - Brodar - Disponent owner - Cesija špediterovih prava prema brodaru na svog komitenta - Zastara - Nadležnost suda - Paramount Clause - Osiguratelj krajnjeg korisnika isplatom osigurnine stupa prema brodaru na mjesto primaoca-špeditera ako je ovaj krajnjem korisniku cedirao svoju tražbinu - Smatra se da je cesija izvršena kada špediter preda obračunske dokumente zajedno sa teretnicom i nije potreban izričiti prijenos prava - Disponent owner ne postaje brodar broda - Brodar ostaje brodovlasnik - Disponent owner postaje samo ako je sklopio ugovor o zakupu broda - Ako disponent owner nije postao brodar za obaveze iz ugovora o prijevozu koji je on sklopio odgovara pored njega i brodar - Kada tužitelj-osiguratelj tuži brodara u zastarnom roku nakon što je isplatio osigurninu svom osiguraniku krajnjem korisniku na koga je špediter-primalac prenio svoja prava, zastara nije nastupila premda je cesionu ispravu dobio nakon isteka zastarnog roka - Klauzula ugovora o prijevozu o nadležnosti suda koju zaključi brodar sa naručiteljem prijevoza ne obavezuje primaoca - Prema tome u sporu između primaoca i brodara, u pogledu nadležnosti suda, primjenjuju se jugoslavenski propisi - Kada stranke ugovore Paramount Clause na njihove odnose se primjenjuje Konvencija o teretnici od 1924. godine

Tužitelj je osiguratelj, a tuženi je brodar. Tužitelj je jugoslavenska osoba, a tuženi je stranac. Tužitelj navodi da je svom osiguraniku krajnjem korisniku isplatio osigurninu za manjak od 21 bale celuloze, pa traži od brodara da mu nadoknadi isplaćeni iznos.

Tuženi se protivi tužbi navodeći medju ostalim da je zahtjev zastario jer da je tužitelj dobio cesionu